

Euroopan unionin
neuvosto

Bryssel, 9. lokakuuta 2020
(OR. en)

11717/2/20
REV 2

SOC 607

YHTEENVETO ASIAN KÄSITTELYSTÄ

Lähtettäjä: Neuvoston pääsihteeristö

Vastaanottaja: Valtuuskunnat

Ed. asiak. nro: 11087/20

Asia: Ikääntyneiden ihmisoikeudet, osallistuminen ja hyvinvointi digitalisaation aikakaudella

Neuvoston päätelmät (9. lokakuuta)

Valtuuskunnille toimitetaan liitteessä neuvoston päätelmät ikääntyneiden ihmisoikeuksista, osallistumisesta ja hyvinvoinnista digitalisaation aikakaudella. Neuvosto hyväksyi päätelmät 9. lokakuuta 2020 päättyneellä kirjallisella menettelyllä.

Ikääntyneiden ihmisoikeudet, osallistuminen ja hyvinvointi digitalisaation aikakaudella

Neuvoston päätelmät

Euroopan unionin neuvosto PALAUTTAA MIELEEN SEURAAVAA:

1. Euroopan unioni on sitoutunut vaalimaan ihmisoikeuksia, jotka ovat jakamattomia ja kuuluvat kaikille ihmisille ikään katsomatta, muun muassa sen myötä, että se on hyväksynyt Euroopan unionin perusoikeuskirjan ja erityisesti sen 25, 21, 34 ja 35 artiklan.
2. Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarissa on vahvistettu muun muassa periaatteet, jotka koskevat kaikkien ihmisten elinolosuhteiden parantamista ikään katsomatta ja joita ovat erityisesti oikeus opetukseen, koulutukseen ja elinikäiseen oppimiseen (periaate 1), joka esitetään myös Yhdistyneiden kansakuntien kestävä kehityksen tavoitteissa; oikeus yhdenvertaiseen kohteluun ja mahdollisuuksiin siltä osin kuin on kyse työstä, sosiaalisesta suojelusta, koulutuksesta ja yleisesti saatavilla olevien tavaroiden ja palvelujen saatavuudesta (periaate 3); oikeus riittävään sosiaaliseen suojeluun (periaate 12); oikeus riittäviin vähimmäistoimeentuloetuksiin (periaate 14); eläkkeelle jääneiden työntekijöiden ja itsenäisten ammatinharjoittajien oikeus eläkkeeseen, joka on oikeassa suhteessa heidän sosiaalivakuutusmaksujensa kanssa, ja naisten ja miesten yhtäläiset mahdollisuudet eläkeoikeuksien hankkimiseen; oikeus resursseihin, joilla varmistetaan ihmisarvoinen elämä (periaate 15); oikeus ajoissa annettavaan kohtuuhintaiseen, ehkäisevään, hoitavaan ja laadukkaaseen terveydenhuoltoon (periaate 16); oikeus kohtuuhintaisiin ja laadukkaisiin pitkäaikaishoitopalveluihin sekä varsinkin kotihoitoon ja yhteisöpohjaisiin palveluihin (periaate 18); oikeus laadukkaisiin peruspalveluihin mukaan lukien digitaalinen tietoliikenne (periaate 20).

3. Euroopan unioni ja sen jäsenvaltiot ovat sitoutuneet asiaankuuluviin ihmisoikeussopimuksiin (KP-sopimus¹, TSS-sopimus², CERD³, CEDAW⁴, CAT⁵, vammaissopimus⁶, Euroopan ihmisoikeussopimus⁷), joita sovelletaan ikään katsomatta.
4. Jäsenvaltiot ovat hyväksyneet Yhdistyneiden kansakuntien puitteissa Yhdistyneiden kansakuntien ikääntyneitä ihmisiä koskevat periaatteet (1991), ikääntymistä koskevan Madridin kansainvälisen toimintasuunnitelman (2002) ja Euroopan alueellisen täytäntöönpanostrategian (2002) sekä Lissabonin ministerikokouksen julistuksen (2017).
5. Neuvosto on hyvinvointitaloudesta antamissaan päätelmissä (2019) sitoutunut poliittisesti edistämään elinikäistä oppimista ja varmistamaan digitalisaation hyödyt kaikille. Neuvosto toisti poliittisen sitoutumisensa elinikäisen oppimisen edistämiseen aiheesta "Väestönkehityksen haasteet – tulevat toimet" antamissaan päätelmissä (2020), joissa myös käsiteltiin digitalisoituneessa maailmassa tarpeellisia taitoja, terveenä ja aktiivisena ikääntymistä sekä tietoisuuden lisäämistä ikääntyneiden henkilöiden oikeuksista. Euroopan komission osaamisohjelmassa (2020) korostetaan koko väestön elinikäisen oppimisen merkitystä covid-19-pandemiaan vastattaessa ja sen vaikutusten vähentämisessä. Neuvosto on päätelmissään "Köyhyyden ja sosiaalisen syrjäytymisen torjunta: Integroitu lähestymistapa" (2016) kehottanut toteuttamaan sosiaalisen syrjäytymisen vastaisia toimenpiteitä, myös sellaisia, jotka on kohdennettu iäkkäille.

¹ Kansalaisyhteiskuntaa ja poliittisia oikeuksia koskeva kansainvälinen yleissopimus.

² Taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia koskeva kansainvälinen yleissopimus.

³ Kaikkinaisen rotusyrjinnän poistamista koskeva kansainvälinen yleissopimus.

⁴ Kaikkinaisen naisten syrjinnän poistamista koskeva yleissopimus

⁵ Kidutuksen ja muun julman, epäinhimillisen tai halventavan kohtelun tai rangaistuksen vastainen yleissopimus.

⁶ Yleissopimus vammaisten henkilöiden oikeuksista (EU on kyseisen sopimuksen osapuoli).

⁷ Yleissopimus ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamiseksi.

6. Euroopan komission kertomuksessa väestörakenteen muutoksen vaikutuksista⁸ pidempi elinajanodote määritetään yhdeksi keskeiseksi kehityssuunnaksi unionissa ja nostetaan esiin, että naisten elinajanodote syntymähetkellä on 5,5 vuotta miesten vastaavaa pidempi; iäkkäät ovat nopeimmin kasvava ikäryhmä. Elinajanodote kasvaa yhdessä terveiden elinvuosien määrän kanssa. Tämä ikäryhmä on hyvin heterogeeninen, koska yksilöiden elämäntilanteet vaihtelevat, ja usein he ovat hyvin itsenäisiä. Kertomuksessa tulee esiin väestörakenteen muutosta koskevien toimien ja covid-19-pandemista toipumisen välinen riippuvuussuhde, ja siinä käsitellään muun muassa yksinäisyyttä, sosiaalista eristyneisyyttä ja keskeisten palveluiden ja laitosten saavutettavuutta.
7. Euroopan komission ja sosiaalisen suojelun komitean yhdessä laatimassa eläkkeiden riittävyttä koskevassa raportissa korostetaan, että riittävät ja kestävät sosiaalisen suojelun järjestelmät ovat ikääntyneiden kannalta keskeisen tärkeitä⁹. Yhdessä laaditussa raportissa pitkäaikaishoidosta tuodaan myös esiin tarve varmistaa laadukkaiden hoitopalveluiden saatavuus iäkkäille.
8. Digitalisaatiosta seuraa mahdollisuuksia ja haasteita kaikille yhteiskunnan ryhmille, myös iäkkäille. Digitalisaatiolla on ollut tärkeä rooli iäkkäiden tavoittamisessa covid-19-kriisin aikana. Yhdistyneiden kansakuntien riippumattoman asiantuntijan raportti ikääntyneiden ihmisten kaikkien ihmisoikeuksien edistämisestä ja suojaamisesta (2017), jossa käsitellään ihmiskeskeisen robotiikan ja automaation vaikutusta ikääntyneiden oikeuksiin, korostaa sitä tosiseikkaa, että robotiikka voi edistää merkittävästi ikääntyneiden itsenäisyyttä ja aktiivista osallistumista. Teknologian kehitys ja digitalisaatio voivat kuitenkin uhata henkilökohtaisia oikeuksia, esimerkiksi oikeutta yksityisyyteen. Lisäksi yhä digitaalisempi maailma asettaa digilukutaidon entistä tärkeämpään rooliin. Raportin mukaan digitalisaatio voi lisätä epätasa-arvoa ja/tai jättää ulkopuolelle tiettyjä ryhmiä, joilla on rajallinen pääsy digitaaliteknologian pariin tai joilta se puuttuu kokonaan; avustavien teknologioiden ja robotiikan käyttö ikääntyneiden hoidossa saattaa vaarantaa käyttäjän ihmisarvon.

⁸ Komission kertomus väestönmuutoksen vaikutuksesta (heinäkuu 2020), asiak. 8991/20.

⁹ Eläkkeiden riittävyttä koskeva raportti (2018): nykyinen ja tuleva vanhuusiän tulojen riittävyys EU:ssa, I osa, asiak. 9523/18 + ADD 1 + ADD 2.

9. Sukupolvien välinen digitaalinen kuilu on huomattava ja kasvaa iän myötä. Perusoikeusviraston tutkimus¹⁰ (2019) osoittaa, että EU:ssa yksi viidestä (20 %) 75-vuotiaasta ja sitä vanhemmasta ihmisestä käyttää internetiä ainakin satunnaisesti, kun vastaava luku 16–29 -vuotiaiden ikäryhmässä on 98 prosenttia. Perusoikeusviraston tutkimuksessa¹¹ esiin nousee myös kuilu internetin käytössä palvelujen hyödyntämiseen – iäkkäät käyttävät internetiä vähemmän sähköiseen pankkiasointiin ja verkko-ostamiseen (46 prosenttia 75-vuotiaista ja sitä vanhemmista tekee ostoksia verkossa ainakin satunnaisesti, kun vastaava luku 16–29 -vuotiaiden ikäryhmässä on 81 prosenttia). Tutkimuksessa ikääntyneiden internetin käytön suurimmiksi esteiksi todetaan internet-palveluiden saatavuuden sekä tarvittavien taitojen puute.
10. Eurostatin tiedot¹² osoittavat, että nykyaikaisen tieto- ja viestintäteknologian saatavuuden ja käytön osalta kuilu ikäryhmien välillä on kapenemassa. Samalla tiedot viittaavat ikääntyneiden miesten ja naisten väliseen kahtiajakoon digitaalisen teknologian käytössä. Ottaen huomioon naisten ja miesten väliset erot työmarkkinaosallistumisessa ja heidän ulottuvillaan olevissa ammatillisissa valinnoissa vaikuttaa siltä, että iäkkäät miehet ovat naisia avoimempia digitaalisia teknologioita kohtaan.

OTTAA HUOMIOON SEURAAVAA:

11. Euroopan unioni on Lissabonin strategian "osallistavan kasvun" ulottuvuudessa asettanut tavoitteita liittyen ikääntyneiden elinolosuhteisiin, ETTÄ Eurooppa 2020 -strategian työllisyystavoite on selkeästi kohdennettu ikääntyneisiin työntekijöihin JA ETTÄ komissio on sitoutunut köyhyyden ja sosiaalisen syrjäytymisen torjunnan eurooppalaisella foorumilla arvioimaan, ovatko sosiaaliturvajärjestelmät asianmukaisia ja kestäviä ja miten terveydenhuolto-, sosiaali- ja pitkäaikaishoitojärjestelmien saatavuutta voitaisiin parantaa.

¹⁰ Euroopan unionin perusoikeusvirasto, *What do Fundamental Rights Mean for People in the EU*, Luxemburg 2020, EU:n perusoikeusvirasto – perusoikeusviraston tutkimus.

¹¹ Ikääntyneitä ihmisiä ja digitalisaatiota koskevan tutkimuksen on määrä tulla jakeluun syyskuun 2020 loppuun mennessä; tutkimus julkaistaan kokonaisuudessaan verkossa myöhemmin tänä vuonna.

¹² Eurostat, *Ageing Europe. Looking at the lives of older people in the EU*, 2019, s. 134.

12. Päätelmissään aktiivisena ikääntymisestä (2010) neuvosto kehotti viettämään aktiivisen ikääntymisen ja sukupolvien välisen solidaarisuuden eurooppalaista teemavuotta 2012, ja vuonna 2012 se vahvisti aktiivisen ikääntymisen suuntaviivat. Maailman terveysjärjestö on julistanut vuodet 2020–2030 terveenä ikääntymisen vuosikymmeneksi.
13. Päätelmissään dementiaa sairastavien tukemisesta: hoivapolitiikan ja -käytäntöjen parantaminen (2015) neuvosto kehotti Euroopan komissiota ja jäsenvaltioita vahvistamaan dementiaa sairastavien oikeuksia ja mahdollistamaan ihmisarvoisen ikääntymisen.
14. UNECEn neljännessä ikääntymistä käsitelleessä ministerikokouksessa ministerit peräänkuuluttivat Lissabonin julistuksessa kestävästä yhteiskuntaa kaikenikäisille ja pidemmän elämän mahdollisuuksien täysimääräistä hyödyntämistä He sitoutuivat tukemaan elinikäisen oppimisen saatavuutta ja laajentamista sekä taitojen kehittämistä merkityksellisen elämän edellytyksenä kaikissa ikäluokissa koulutus, sosiaalinen osallistuminen ja elinikäinen oppiminen – sen lisäksi, että tietoja ja taitoja käytetään suoraan ammatillisiin tarkoituksiin — parantavat elämänlaatua ja mahdollisuuksia nauttia elämästä, ja ne myös kannustavat ikääntyneitä osallistumaan aktiivisesti sosiaaliseen, kulttuuri- ja poliittiseen elämään ja edistävät sukupolvien välistä kanssakäymistä ja solidaarisuutta.
15. Vuonna 2010 Yhdistyneiden kansakuntien ikääntymistä tarkasteleva avoin työryhmä perustettiin YK:n yleiskokouksen päätöslauselmalla 65/182 vahvistamaan ikääntyneiden ihmisoikeuksien suojelua tarkastelemalla olemassa olevaa kansainvälistä kehystä ikääntyneiden ihmisoikeuksien kunnioittamiseksi. Tarkoituksena oli tunnistaa mahdolliset aukot ja määrittellä, miten niihin voidaan puuttua mahdollisimman tehokkaasti, myös tarpeen mukaan arvioimalla tarvetta uusille välineille ja toimille; vuonna 2014 Yhdistyneiden kansakuntien ihmisoikeusneuvosto päätti nimittää riippumattoman asiantuntijan käsittelemään ikääntyneiden ihmisten kaikkien ihmisoikeuksien edistämistä ja kuulla hänen suosituksiaan.

TOTEAA SEURAAVAA:

16. Kaikki ihmisoikeussopimuksiin kirjatut ihmisoikeudet ja perusvapaudet ovat yleismaailmallisia, jakamattomia, toisistaan riippuvaisia ja toisiinsa liittyviä; niitä sovelletaan ikääntyneisiin naisiin ja miehiin samalla tapaa kuin kaikkiin muihinkin ihmisiin, ja nämä oikeudet ja vapaudet on myös taattava ikääntyneille poikkeuksetta. Tämä koskee erityisesti perusoikeutta yhdenvertaiseen kohteluun – ikään katsomatta – varsinkin sen osalta, että tukea ja apua annetaan niitä tarvitseville. Edellä mainittu pätee myös terveyskriisien kuten covid-19-pandemian aikana, jolloin kohtuuhintaisen ja laadukkaan terveydenhuollon saatavuus on keskeisen tärkeää.
17. Iäkkäät ovat vaikuttaneet ja vaikuttavat edelleen merkittävästi vapaiden ja demokraattisten yhteiskuntien toimintaan solidaarisuudellaan. Eurostatin julkaisun "Ageing Europe" mukaan ikääntyneet käyttävät paljon aikaa palkattomaan työhön. Yli viidesosa 65–74 -vuotiaista iäkkäistä osallistuu viralliseen vapaaehtoistoimintaan. Myös 75-vuotiaat ja sitä vanhemmat osallistuvat siihen paljon terveyden salliessa. Tämän lisäksi varsinkin iäkkäät naiset tekevät palkatonta hoitotyötä pääasiassa perheen piirissä, hoitamalla niin kumppaneitaan kuin lapsiakin, ja auttavat siten keski-ikäistä sukupolvea tasapainottamaan työn ja perhe-elämän. Covid-19-pandemian aikana iäkkäät ovat ottaneet hoitaakseen tehtäviä, joissa auttavat koko muuta yhteisöä, joko palaamalla eläkkeeltä lääkärin tai sairaanhoitajan tehtävään tai vapaaehtoistyöhön helpottaakseen muiden arkea.
18. Ikääntyneiden osallistumista työmarkkinoille on lisätty joissakin jäsenvaltioissa erilaisin toimenpitein, joita ovat muun muassa työurien pidentäminen, vapaaehtoisesti tehdyt päätökset eläkeiän nostamisesta, aktiivisen ja terveen ikääntymiseen tavoittelu, esteettömyyden parantaminen ja kohtuulliset mukautukset tai mahdollisuudet joustavaan ja portaittaiseen eläkkeelle siirtymiseen.

19. Toimet covid-19-pandemian hillitsemiseksi vaikuttavat enemmän iäkkääseen kuin muuhun väestöön, mikä käy ilmi perusoikeusviraston (FRA) tiedotteista ja Euroopan tautien ehkäisy- ja -valvontakeskuksen (ECDC) raporteista¹³. Korkeamman iän ja muiden terveysongelmien yleisyyden vuoksi heillä on suurempi riski kärsiä vakavista terveyshaitoista sairastuessaan. Toimilla pandemian hillitsemiseksi, kuten lähikontaktien välttämistä koskevat säännöt, sulkutoimet, laitosten sulkemiset jne., on suuri vaikutus ikääntyneisiin. Hoitokodeissa asuvat, joista suurin osa on iäkkäitä ja joista monella on lääketieteellisiä tarpeita ja/tai vammoja, eivät saaneet tai eivät edelleenkään saa muun muassa ottaa vastaan vierailijoita, mukaan lukien sukulaiset. Lisäksi he kärsivät henkilökunnan puutteesta johtuvista rajoitteista. Yksin asuvilla iäkkäillä on ollut vaikeuksia selvittää jokapäiväisistä toimistaan sulku- ja muiden toimenpiteiden takia. Covid-19-pandemiaan liittymättömiä terveydenhuoltopalveluita ja avohoitoa on myös vähennetty. Erityisesti hyvin iäkkäiden saatavilla ei ole digitaalista tietoliikennettä eivätkä he pääse siitä osallisiksi, mikä rajoittaa entisestään heidän tiedonsaantiaan, sosiaalista kanssakäymistään ja osallistumistaan.
20. Iäkkäillä on oikeus osallistua täysipainoisesti julkiseen, sosiaaliseen ja kulttuurielämään sekä koulutukseen, jatkuvaan kouluttautumiseen ja elinikäiseen oppimiseen. Digitaalinen toiminta takaa yhä enenevässä määrin aktiivisen sosiaalisen, kulttuurisen ja taloudellisen osallistumisen ja osallisuuden ja auttaa ehkäisemään sosiaalista eristäytyneisyyttä, myös muulloin kuin pandemian aikana. Joillekin iäkkäille digitalisaatio voi olla myös este. Siksi on tarpeen parantaa digitaalisia taitoja ja digitaalisten palveluiden saatavuutta.

¹³ Euroopan unionin perusoikeusvirasto, Coronavirus pandemic in the EU – Fundamental Rights Implications – Bulletin 3, Luxemburg 2020, <https://fra.europa.eu/en/publication/2020/covid19-rights-impact-june-1>, ja Euroopan tautien ehkäisy- ja -valvontakeskus, <https://www.ecdc.europa.eu/en/covid-19-pandemic>.

SUHTAUTUU MYÖNTEISESTI SEURAAVAAN:

21. Jäsenvaltiot ovat edistyneet merkittävästi kansallisella, alueellisella ja paikallistasolla toteuttaessaan UNECE RIS/MIPAA¹⁴ kymmentä sitoumusta, joissa vaaditaan muun muassa ikä syrjinnän ja iäkkäiden heitteillepanon, kaltoinkohtelun ja heihin kohdistuvan väkivallan lopettamista.
22. Koska kaikki jäsenvaltiot ja EU ovat vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan yleissopimuksen osapuolia, niiden on varmistettava oman toimivaltansa puitteissa, että kaikki ikääntyneiden vammaisten henkilöiden päätöksentekoon ja oikeustoimikelpoisuuteen (mukaan lukien mahdolliset rajoitukset, jotka voivat olla tarpeen heidän suojelemiseksi) liittyvät toimenpiteet sisältävät riittävät ja tehokkaat suojajärjestelmät väärinkäytösten estämiseksi;

EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO, joka

KEHOTTAJAA JÄSENVALTIOITA JA EUROOPAN KOMISSIOTA TOIMIVALTANSA PUITTEISSA JA ASIANMUKAISILLA TASOILLA TOISSIJAISUUSPERIAATTEEN ASIANMUKAISESTI HUOMIOON OTTAEN:

23. OMAKSUMAAN iän huomioivan lähestymistavan, mukaan lukien oikeusperustainen lähestymistapa ja elinkaarinäkökulma ikääntymiseen, pitäen samalla mielessä naisten ja miesten väliset erot, esimerkiksi edistämällä myönteistä viestintää ja myönteisiä mielikuvia ikääntymisestä, keskittymällä ikääntymisen mahdollisuuksiin ja haasteisiin sekä tunnustamalla ikääntyneiden välillä esiintyvät merkittävät erot ja kehittämällä ymmärrystä ikääntyneiden panoksesta sosiaaliseen yhteenkuuluvuuteen ja talouteen;
24. OTTAMAAN HUOMIOON oikeusperustaisen lähestymistavan laadittaessa ulospääsystrategiaa covid-19-pandemiasta;

¹⁴ Ikääntymistä UNECE:n alueella koskevan Madridin kansainvälisen toimintasuunnitelman alueellinen täytäntöönpanostrategia.

25. OTTAMAAN HUOMIOON, että ikääntyneiden elinolosuhteet vaihtelevat ja riippuvat moninaisista olosuhteista ja tekijöistä. Tämä on huomioitava, kun laaditaan tehokkaita politiikkoja, jotka vaikuttavat suoraan tai epäsuorasti ikääntyneisiin;
26. VAHVISTAMAAN sukupolvien välistä sosiaalista yhteenkuuluvuutta ja keskinäistä solidaarisuutta ja VALTAVIRTAISTAMAAN ikääntymisen kaikille politiikka-aloille, jotta yhteiskuntia ja kansantalouksia autettaisiin sopeutumaan asianmukaisesti väestörakenteen muutokseen ja kehitettäisiin yhteiskuntia, jotka huomioivat kaikenikäisten tarpeet ja intressit;
27. LISÄÄMÄÄN nuorempien sukupolvien TIETOISUUTTA ikääntyneiden arvokkaasta panoksesta yhteiskuntaan, millä vahvistetaan sukupolvien välisiä siteitä ja vähennetään ikäsyrjintää;
28. OTTAMAAN AKTIIVISESTI MUKAAN ikääntyneet, erityisesti ikääntyneet naiset, kaikkiin päätöksentekoprosesseihin, jotka vaikuttavat heidän elämäänsä, ja TASAPAINOTTAMAAN kaikissa tapauksissa näiden päätösten höydyt ja riskit ikääntyneiden täysimääräisen oikeuksien noudattamisen ja osallistumisen kanssa sekä huomioimaan asianmukainen tasapaino ja solidaarisuus sukupolvien välillä;
29. KEHITTÄMÄÄN tarvittaessa PIDEMMÄLLE mekanismeja kansalaisyhteiskunnan osallistumiselle päätöksentekoon kysymyksissä, jotka liittyvät ikääntyneisiin ihmisiin digitaalisessa maailmassa;
30. VARMISTAMAAN, että terveystieteiden aikana sovellettavat varotoimet ovat oikeassa suhteessa niiden vaikutuksiin ikääntyneiden oikeuksiin, intresseihin ja hyvinvointiin, erityisesti heidän psyykkiseen terveyteensä ja elämänlaatuunsa;
31. ANTAMAAN asianmukaista sosiaalista suojelua kaikille ikääntyneille ja kiinnittämään huomiota varsinkin erityisen haavoittuviin ryhmiin muun muassa ikääntyneiden köyhyyden ehkäisemiseksi;
32. EDISTÄMÄÄN aktiivista ja terveenä ikääntymistä – myös hyödyntämällä digitaalisen teknologian positiivista vaikutusta julkisiin palveluihin, esimerkiksi terveys- ja sosiaalipalveluihin – ja pidentämään työuria, esimerkiksi mahdollistamalla vapaaehtoinen myöhäinen eläkkeelle siirtyminen ja joustavat ja portaittaiset siirtymät eläkkeelle;

33. TUKEMAAN ja VAHVISTAMAAN koulutuksen eri muotoja, elinikäisen oppimisen mahdollisuuksia ja taitojen, myös teknologisten ja digitaalisten taitojen, kehittämistä. Tämä on erittäin tärkeää digitaaliseen maailmaan ja sosiaaliseen elämään osallistumisen kannalta, ja tätä tulisi hyödyntää myös miesten ja naisten välisen digitaalisen kuilun kaventamiseen;
34. MUOKKAAMAAN digitalisaatiota ottaen huomioon erityisesti julkiset palvelut kuten terveys-, sosiaali- ja pitkäaikaishoitopalvelut, jotta nämä palvelut olisivat helposti saavutettavissa, käyttäjäystävällisiä ja mahdollisimman esteettömiä sekä samalla varmistamaan, että muut kuin digitaaliset palvelut säilytetään. Erityistä huomiota on kiinnitettävä ikääntyneiden oikeuksiin (myös tietosuojaoikeuksiin) ja tarpeisiin, myös ikääntyneiden vammaisten henkilöiden osalta. Tavoitteena on erityisesti
- a) VÄHENTÄÄ osaltaan sosiaalista eristäytymistä korkeatasoisilla, saavutettavilla ja helppokäyttöisillä digitaalisen tietoliikenteen muodoilla;
 - b) HELPOTTAA tarvittaessa vaivatonta pääsyä verkon kautta laajaan kulttuuri-, koulutus- ja opetusmuotojen kirjoon, kuten kirjastoihin, seminaareihin, ja erilaisille kursseille, muun muassa kielikursseille, jotta madallettaisiin vammaisten henkilöiden, jotka ovat usein iäkkäitä, osallistumiskynnystä;
 - c) MAHDOLLISTAA etäosallistuminen sosiaaliin, koulutus- ja kulttuuritapahtumiin;
 - d) MAHDOLLISTAA osallistuminen poliittiseen päätöksentekoon, myös vaaleihin, jos ne järjestetään digitaalisesti;
 - e) TUKEA ikääntyneitä digitaalisten taitojen omaksumisessa, mukaan lukien digitaalisen teknologian turvallinen ja vastuullinen käyttö kohderyhmälle suunniteltujen elinikäisen oppimisen aloitteiden avulla;
 - f) AUTTAA ja VOIMAANNUTTAA ikääntyneitä jokapäiväisissä toimissa ja tilanteissa, kuten ostoksilla käynti, viestintä ja yhteydenpito ystävien ja perheen sekä sosiaalinen kanssakäyminen muiden kanssa saavutettavien digitaalisten tuotteiden ja infrastruktuurien avulla;

- g) PARANTAA ENTISESTÄÄN taloudellista osallistumista asettamalla saataville turvallisia sähköisen kaupankäynnin ja pankkiasioinnin muotoja sekä parantamalla ikääntyneiden tietoja kuluttajanoikeuksista, erityisesti sähköisessä kaupankäynnissä;
 - h) TARJOTA ja YKSINKERTAISTAA etälääketiedepalveluja ja digitaalisten terveyteen liittyvien välineiden käyttöä lisävaihtoehtona kaikenikäisille ja samalla alentaa tartuntariskiä, joka aiheutuu suorasta kontaktista odotusalueiden sairaisiin henkilöihin, ja parantaa lääketieteellisen ja sosiaalisen neuvonnan saatavuutta;
 - i) KÄSITELLÄ ikääntymisestä johtuvan pitkäaikaishoidon kysynnän kasvusta johtuvia haasteita ja TARKASTEELLA sitä, miten digitalisaatio ja hyvinvointiteknologia voidaan integroida paremmin hoitopalveluihin niiden saatavuuden ja tarjoamisen parantamiseksi esimerkiksi etähoidon kautta ja ottamaan prosessiin mukaan asiaankuuluvat sidosryhmät, potilaat sekä työmarkkinaosapuolet;
 - j) VARMISTAA, että kaikki terveystieteiden aikana käytetyt paikannuslaitteet ovat mahdollisimman esteettömiä, saavutettavia ja helppokäyttöisiä sekä tietosuoja-asetusten mukaisia, jotta niitä voidaan helposti käyttää ilman, että tiettyjen ikäluokkien liikkumisvapaus vaarantuu kohtuuttomasti;
 - k) VARMISTAA, että julkiset palvelut ovat avoimia, jotta ikääntyneille voidaan taata kestävä ja digitaalinen tulevaisuus;
35. TARKASTELEMAAN älykkään kaupunki- ja maaseutusuunnittelun, julkisen liikkuvuusinfrastruktuurin ja älykkäiden kotien etuja edistettäessä ikääntyneiden osallistumista sosiaaliseen, talous- ja kulttuurielämään, myös iäkkäiden vammaisten henkilöiden osalta, ja tarjoamaan uusia myönteisiä ikääntymisen malleja ja samalla voimaannuttamaan iäkkäitä säilyttämään itsenäisyyden, hyvinvoinnin ja korkeamman elämänlaadun;

36. TYÖSKENTELEMAAN sen VARMISTAMISEKSI, että digitalisaatio on osallistava prosessi, jolla parannetaan palvelujen saatavuutta, ja että esteettömyyttä koskeva eurooppalainen säädös¹⁵ pannaan täytäntöön kaikilta osin ja oikea-aikaisesti, ja TOTEUTTAMAAN MUITA TOIMIA digitalisaation saattamiseksi kaikkien ulottuville;
37. VARMISTAMAAN vaihtoehtoisin keinoin, että niillä, jotka eivät voi täysimääräisesti käyttää digitaalisia teknologioita, on samat oikeudet kuin muilla väestöryhmillä;
38. OTTAMAAN HUOMIOON Age Platform Europe -verkoston, BAGSO¹⁶ ja puheenjohtajavaltio Saksan yhteisessä konferenssissa käydyt keskustelut ikääntyneiden oikeuksia koskevien politiikkojen muotoilusta;
39. VARMISTAMAAN oikeuden terveydenhoitoon ja pitkäaikaishoitoon Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin mukaisesti, myös tasavertaisen pääsyn terveydenhuoltoon, joka perustuu tietoiselle ja erikseen annettavalle suostumukselle, ja KÄYTTÄMÄÄN lääketieteellisiä kysymyksiä koskevien päätösten PERUSTANA eettisiä periaatteita, jotka painottavat ihmisen synnynnäistä arvoa, ihmisoikeuksien suojelua, sukupuolten tasa-arvoa ja mahdollisimman korkean hyvinvoinnin asteen saavuttamista sekä mahdollisimman korkeaa elämänlaatua. Iän kaltaisten kriteerien ei pitäisi olla ainoa tekijä, jonka perusteella päätetään terveydenhuoltopalveluiden antamisesta tai jatkamisesta, vaan sitä tulisi soveltaa ainoastaan yksittäisen potilaan terveydentilan kliinisen arvioinnin yhteydessä;
40. KÄYTTÄMÄÄN EU:n varoja, erityisesti Euroopan sosiaalirahastoa sekä alue- ja rakennepoliittisia toimia, edistämään aktiivista ja itsenäistä ikääntymistä elinikäisen osallistumisen muodossa, erityisesti digitaalisessa maailmassa ja ikääntyneiden itsenäisyyden tukemiseksi, esimerkiksi parantamalla kohtuuhintaisia ja laadukkaita sosiaalipalveluita ja infrastruktuuria sekä tukemalla asiaankuuluvia sidosryhmiä, mukaan lukien paikalliset ja alueelliset julkiset toimijat ja kansalaisjärjestöt, jotka toteuttavat näitä toimia siellä, missä ikääntyneet asuvat;

¹⁵ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2019/882, annettu 17 päivänä huhtikuuta 2019, tuotteiden ja palvelujen esteettömyysvaatimuksista (EUVL L 151, 7.6.2019, s. 70–115).

¹⁶ Bundesarbeitsgemeinschaft der Seniorenorganisationen (Saksan seniorikansalaisten yhdistysten kansallistason järjestö).

41. OTTAMAAN huomioon asiaankuuluvat sukupuolen mukaan eriteltyt vertailukelpoiset tiedot ikääntyneiden oikeuksista ja tilanteesta, esimerkiksi Eurostatin "Ageing Europe" -tietokokoelman ja analyysin kehittäessään uusia politiikkatoimia; ja
42. JATKAMAAN OSALLISTUMISTA UN OEWG-A -kokouksiin ja UNECE-prosessiin; PAINOTTAMAAN LISÄÄ ihmisoikeusperustaista lähestymistapaa EU:n ulkopolitiikassa tällä alalla;

PYYTÄÄ EUROOPAN KOMISSIOTA

43. HARKITSEMAAN luvun omistamista ikääntymistä koskevasta vihreästä kirjastaan ikääntyneiden oikeuksille, myös ikääntyneiden vammaisten henkilöiden oikeuksille, ja keskittymään erityisesti siihen, että ikääntyneille mahdollistetaan itsenäisyys ja yhteiskuntaan osallistuminen niin laajasti kuin mahdollista, ja samalla ottamaan huomioon sukupuolten tasa-arvoa koskevat näkökohdat ja keskittymään erityisesti iäkkäisiin naisiin; KESKITTYYMÄÄN ikääntymiseen mahdollisuutena yhteiskunnille ja siihen, miten tätä ajatusta voidaan käyttää perustana kaikille tuleville politiikkatoimille tällä alalla;
44. JATKAMAAN jäsenvaltioiden tukemista toimissa, joiden tavoitteena on ehkäistä kroonisia sairauksia, edistää terveyttä, hallita toimintarajoitteita ja vahvistaa pitkän tähtäimen terveydenhuoltopoliitikkojen kehittämistä painottaen erityisesti digitalisaatiota, sekä voimaannuttamaan ikääntyneitä käyttämään digitaalista teknologiaa, jotta he pystyvät paremmin itsenäisesti seuraamaan terveyttään;
45. JATKAMAAN tietojen keräämistä Eurostatin avulla ja kehittämään unionin laajuinen vertailukelpoinen ja eritelty tietojen kokoelma, sellainen kuin Eurostatin "Ageing Europe", ja käyttämään sitä politiikkojen pohjana tulevaisuudessa;

46. TARKASTELEMAAN digitaalisen alustan PERUSTAMISTA työuran jälkeistä osallistumista ja vapaaehtoistoimintaa varten, mikä voitaisiin yhdistää olemassa oleviin eurooppalaisiin kansalaistoiminnan hankkeisiin. Tällä alustalla ikääntyneille voitaisiin esitellä aloitteita ja tietoa rajat ylittävästä vapaaehtoistyöstä, jossa he voisivat hyödyntää kokemustaan, taitojaan ja kykyjään. Sillä voitaisiin myös antaa tietoa paikallisviranomaisille ja muille toimijoille strategioista ja hankkeista, joilla ikääntyneet saataisiin mukaan vapaaehtoistyöhön, ja se voisi muodostaa tilan, jossa asiasta kiinnostuneita neuvottaisiin vapaaehtoistyömahdollisuuksien löytämisessä.
47. EDISTÄMÄÄN sukupolvien välistä vuorovaikutusta entisestään vapaaehtoistoiminnalla, joka voi tarjota nuoremmille tilaisuuksia tukea ja olla tekemisissä ikääntyneiden kanssa, myös hyödyntämällä asiaankuuluvia EU:n ohjelmia kuten Euroopan solidaarisuusjoukkoja, joiden tarkoituksena on auttaa nuoria antamaan mielekkään panoksen yhteiskunnalle ja samalla saamaan henkilökohtaisen ja ammatillisen kehityksen kannalta hyödyllistä osaamista ja taitoja;
48. HARKITSEMAAN erillistä ikääntyneitä koskevaa lukua Euroopan sosiaalisten oikeuksien pilarin täytäntöönpanoa koskevaan toimintasuunnitelmaan, joka on määrä julkaista vuonna 2021. Tässä luvussa arvioitaisiin, miten EU-tason toimia voidaan suunnata ikääntyneiden itsenäisyyden toteutumiseksi ja parantamiseksi digitalisaation aikakaudella ja edistää ikääntyneiden osallistumista aktiiviseen elämään ja yhteiskunnan kehittämiseen, mikä parantaisi hyvinvointia vanhemmalla iällä. Sen tulisi sisältää toimia, joilla osallistumista demokraattiseen prosessiin parannetaan, ja muita 34 kohdassa esitettyjä asiaankuuluvia toimia. Arviota voisivat hyödyntää komissio ja jäsenvaltio sekä osallistuvat organisaatiot; ja
49. JATKAMAAN yhdessä sosiaalisen suojelun komitean kanssa vertailevaa analyysiä EU:n eläkejärjestelmien kestävydestä ja riittävydestä hyödyntämällä eläkkeiden riittävyttä koskevia raportteja;

PYYTÄÄ PERUSOIKEUSVIRASTOA:

50. TUTKIMAAN digitalisaation vaikutusta ikääntyneiden perusoikeuksiin, aktiiviseen osallistumiseen ja hyvinvointiin; ja
51. TARJOAMAAN jäsenvaltioille tukea ja asiantuntemusta yhdenvertaisuutta koskevia tietoja käsittelevän alaryhmän (syrjimättömyyttä, yhdenvertaisuutta ja moninaisuutta käsittelevä korkean tason EU-ryhmä) puitteissa sellaisten eriteltyjen tietojen keräämisestä, joista käy ilmi ikään liittyviä epätasa-arvoisuuksia, mukaan lukien sosioekonomisen taustan mukaan eriteltyt tiedot;

PYYTÄÄ SOSIAALISEN SUOJELUN KOMITEAA

52. JATKAMAAN elinkaarinäkökulman HUOMIOIMISTA sen käsitellessä toimivaltaansa kuuluvia politiikan aloja;
53. JATKAMAAN vastavuoroisen oppimisen ja parhaiden käytäntöjen jakamista siitä, miten ikääntyneiden tarpeet voidaan paremmin ottaa huomioon ja varmistaa heidän hyvinvointinsa ja ihmisarvonsa sekä pääsy digitaaliseen maailmaan; ja
54. JATKAMAAN TYÖTÄÄN yhteistyössä komission kanssa sosiaalisen suojelun saatavuudesta työntekijöiden ja itsenäisten ammatinharjoittajien kannalta annetun suosituksen täytäntöönpanon valvontamekanismin parissa.